

ΕΡΩΤΗΣΗ

Αθήνα, 06/05/2025

Της: Ασημακοπούλου Σοφίας – Χάιδως, Βουλευτού Β΄ Πειραιά

ΠΡΟΣ: Την κ. Υπουργό Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού

Την κ. Υπουργό Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας

Τον κ. Υπουργό Εσωτερικών

ΘΕΜΑ: «Παροχή προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας υψηλής ποιότητας μέχρι το 6ο έτος της ηλικίας των παιδιών»

Κυρίες Υπουργοί, Κύριε Υπουργέ,

Σύμφωνα με σχετική αιτιολόγηση της πρότασης του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με τα συστήματα προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας υψηλής ποιότητας: *«Τα πρώτα έτη της ζωής του ανθρώπου, είναι τα πιο διαπλαστικά για την ανάπτυξη των θεμελιωδών δεξιοτήτων και των μαθησιακών κλίσεων, που επηρεάζουν σε μεγάλο βαθμό τις μετέπειτα εκπαιδευτικές και επαγγελματικές προοπτικές, καθώς και τα ευρύτερα επιτεύγματα και την ικανοποίησή του από τη ζωή.»*. Η πρόταση καλεί τα κράτη μέλη, να αντιμετωπίσουν τις κύριες προκλήσεις του οικείου τομέα προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας και να διασφαλίσουν ότι οι υπηρεσίες προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας είναι προσβάσιμες, οικονομικά προσιτές και χωρίς αποκλεισμούς. Στην πρόταση, υιοθετείται ο στόχος βιώσιμης ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών, όπου προβλέπεται ότι όλα τα κορίτσια και αγόρια θα πρέπει να έχουν πρόσβαση σε ποιοτική προσχολική ανάπτυξη, φροντίδα και νηπιακή εκπαίδευση έως το 2030. Περαιτέρω, σύμφωνα με την πρόταση του Συμβουλίου: *«Η συμμετοχή στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα έχει πολλαπλά οφέλη τόσο για τα άτομα όσο και για την κοινωνία συνολικά, από τη βελτίωση των εκπαιδευτικών επιδόσεων και των αποτελεσμάτων στην αγορά εργασίας έως τη μείωση των κοινωνικών και εκπαιδευτικών παρεμβάσεων, την ενίσχυση της συνοχής και την εξάλειψη των αποκλεισμών στις κοινωνίες»*, ενώ *«Η απόδοση της επένδυσης στις πρώτες βαθμίδες της εκπαίδευσης είναι η υψηλότερη μεταξύ όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης, ιδίως δε για όσους βρίσκονται σε μειονεκτική κατάσταση. Οι δαπάνες για την προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα αποτελούν έγκαιρη επένδυση στο ανθρώπινο κεφάλαιο με υψηλή απόδοση.»*.

Οι παραπάνω προτάσεις, συμφωνούν απόλυτα, με τα συμπεράσματα των ερευνών, της ομάδας του βραβευμένου με Νόμπελ οικονομολόγου Τζέιμς Χέκμαν (James J. Heckman), ο οποίος, μελετώντας τα δεδομένα του πειράματος «High/Scope Perry» της δεκαετίας του '60, εκτός των άλλων κατέληξε στο συμπέρασμα, ότι η επένδυση ενός κράτους στην προσχολική ηλικία είναι η επένδυση με τη μεγαλύτερη απόδοση απ' ό,τι η επένδυση σε οποιοδήποτε άλλο στάδιο της εκπαίδευσης. Για κάθε δολάριο που επενδύθηκε από το

κράτος, στο κάθε παιδί του προγράμματος «High/Scope Perry» η απόδοση προς την κοινωνία ήταν 7 έως 10% ετησίως. Άλλοι ερευνητές, ανεβάζουν αυτό το ποσοστό σε 16% ή/και 17% και σημειώνουν με έμφαση ότι, τα ετήσια ποσοστά απόδοσης αυτού του μεγέθους, εάν συνυπολογιστούν και επανεπενδυθούν ετησίως σε μια ζωή 65 ετών, υποδηλώνουν ότι κάθε δολάριο που επενδύεται στην ηλικία των 4 ετών αποδίδει απόδοση 60 – 300 δολαρίων μέχρι την ηλικία των 65 ετών.

Όπως σημειώνεται στην πρόταση του Συμβουλίου της ΕΕ, στις έρευνες που αναφέρονται ανωτέρω, και με βάση στοιχεία του ΟΟΣΑ, παιδιά που έχουν συμμετάσχει σε προγράμματα προσχολικής αγωγής έχουν καλύτερες επιδόσεις. Στην Φινλανδία, μια από τις χώρες με σταθερά πολύ καλές επιδόσεις στο διεθνές πρόγραμμα PISA, η εκπαιδευτική παρέμβαση ECEC (Early Childhood Education and Care - Πρώιμη Παιδική Εκπαίδευση και Φροντίδα), που στοχεύει στην προώθηση της ισορροπημένης ανάπτυξης, παρέχοντας εκπαίδευση και φροντίδα σε παιδιά από τη γέννηση έως την υποχρεωτική ηλικία του δημοτικού, έχει ενσωματωθεί στο εκπαιδευτικό της σύστημα πριν από 20 και πλέον χρόνια. Σύμφωνα με τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων: *«Η μάθηση και η εκπαίδευση ξεκινούν από τη γέννηση, και τα πρώτα έτη είναι τα πιο διαπλαστικά για τη ζωή των παιδιών, καθώς θέτουν τα θεμέλια για τη διά βίου ανάπτυξή τους.»*. Σύμφωνα με την ερευνητική ομάδα του Χέκμαν, η ανάπτυξη στην πρώιμη παιδική ηλικία οδηγεί στην επιτυχία στο σχολείο και στη ζωή. Μια κρίσιμη περίοδος για τη διαμόρφωση της παραγωγικότητας είναι, από τη γέννηση έως την ηλικία των πέντε ετών, όταν ο εγκέφαλος αναπτύσσεται ραγδαία για να χτίσει τα θεμέλια των γνωστικών και χαρακτηριστικών δεξιοτήτων που είναι απαραίτητες για την επιτυχία στο σχολείο, την υγεία, την καριέρα και τη ζωή.

Σύμφωνα με πρόσφατο δημοσίευμα, που επικαλείται στοιχεία του ΟΟΣΑ, από το πρόγραμμα PISA, σε δομές προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας στην Ελλάδα, πηγαίνουν κυρίως παιδιά οικογενειών μεσαίας και υψηλής κοινωνικο-οικονομικής κατάστασης. Συγκεκριμένα, από οικογένειες *«χαμηλότερων στρωμάτων»* πηγαίνει το 18% των παιδιών, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό στα μεσαία και υψηλά στρώματα είναι 47%. Σύμφωνα με το δημοσίευμα, η Ελλάδα καλείται να αυξήσει το ποσοστό συμμετοχής της κατά 13,3 εκατοστιαίες μονάδες, σε 42,8% το 2030. Το 2023, το 29,5% των παιδιών ηλικίας έως 2 ετών στην Ελλάδα συμμετείχαν στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα (ο μέσος όρος στην Ε.Ε. είναι 37,4%). Σύμφωνα δε με το Δίκτυο Ευρυδίκη, η Προσχολική Εκπαίδευση και Φροντίδα στην Ελλάδα, για παιδιά κάτω των 4 ετών, παρέχεται από βρεφικούς, βρεφονηπιακούς και παιδικούς σταθμούς αρμοδιότητας κυρίως των Δήμων και από αντίστοιχες ιδιωτικές δομές, στις οποίες δεν υπάρχουν παιδαγωγικές κατευθύνσεις, γεγονός που δεν συνάδει με την ευρωπαϊκή προσέγγιση για συστήματα προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας υψηλής ποιότητας, με βάση τις ορθές πρακτικές και τη σύγχρονη έρευνα.

Στην ομιλία του, ο πρώην Υπουργός Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού, στο πλαίσιο της συζήτησης επί των Προγραμματικών Δηλώσεων της Κυβέρνησης στις 17/7/2023, μεταξύ άλλων δήλωσε ότι: *«Το όραμα μιας προσχολικής αγωγής μέχρι το 6ο έτος της ηλικίας, αντιμετωπίζεται με ενιαίο τρόπο στις περισσότερες χώρες της Ευρώπης. Σύμφωνα με έρευνες, η επένδυση στην προσχολική αγωγή είναι η μεγαλύτερη επένδυση που μπορεί να κάνει μια κοινωνία σε σχέση με κάθε άλλη εκπαιδευτική βαθμίδα. Στην Ελλάδα συναντάμε μέχρι σήμερα κατακερματισμό αυτών των αρμοδιοτήτων. Η Κυβέρνηση επιλέγει την άρση της πολυδιάσπασης αυτής, υπό το Υπουργείο Παιδείας*

ώστε να δοθεί στην προσχολική αγωγή ενιαία κατεύθυνση. Ο στόχος είναι η ανάπτυξη κοινού εκπαιδευτικού προγράμματος, η αύξηση της συμμετοχής στην προσχολική αγωγή και υπογραμμίζουμε και την έγκαιρη ανίχνευση αναπτυξιακών προκλήσεων στα παιδιά με στόχο την έγκαιρη παρέμβαση». Από τότε ως τώρα όμως δεν φαίνεται να υπάρχει καμία εξέλιξη.

Με δεδομένα όλα τα παραπάνω και επειδή, η πρόταση για ένταξη από πολύ μικρές ηλικίες, σε οργανωμένες δομές προσχολικής εκπαίδευσης, σε όλες τις σχετικές έρευνες, είναι καθολική και, εκτός των άλλων ωφελημάτων, συμβάλει στην ταχύτερη διάγνωση των ψυχοσωματικών και διανοητικών ιδιαιτεροτήτων των παιδιών,

Ερωτώνται οι κ. κ. Υπουργοί:

1. Ποιες είναι οι έως τώρα ενέργειες της πολιτείας, στην κατεύθυνση της παροχής υψηλής ποιότητας προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας, με βάση τις ορθές πρακτικές και τη σύγχρονη έρευνα;
2. Είναι στις προθέσεις σας η παροχή προσχολικής αγωγής, υψηλής ποιότητας, μέχρι το 6ο έτος της ηλικίας των παιδιών, με ενιαίο τρόπο και αν ναι, υπάρχει σχετικό χρονοδιάγραμμα;
3. Πώς θα διασφαλίσετε ότι οι υπηρεσίες προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας θα είναι προσβάσιμες, οικονομικά προσιτές και χωρίς αποκλεισμούς;
4. Πόσο εφικτός είναι ο στόχος για πρόσβαση όλων των παιδιών σε ποιοτική προσχολική ανάπτυξη, φροντίδα και νηπιακή εκπαίδευση έως το 2030;

Η ερωτώσα Βουλευτής

ΑΣΗΜΑΚΟΠΟΥΛΟΥ ΣΟΦΙΑ – ΧΑΪΔΩ